

Knobbelzwaan: de sierlijkste watervogel

Is het u ook opgevallen dat er zo weinig zwanen in de polder Westzaan zijn? Geloof het of niet, anno 2022 worden nog eieren uit zwanennesten geroofd. De eieren gaan met tientallen, soms honderden tegelijk in een broedmachine. Jonge zwanen worden opgefokt tot zwanenbiefstuk. Het eten van knobbelzwanen is niet nieuw. In de 16e, 17e en 18e eeuw gold het 'zwanenrecht', dat was voorbehouden aan graven van Holland en andere edelen. Zij hadden het alleenrecht om zwanen te houden en af te schieten. Zwanenbiefstuk werd gezien als een delicatessen en was begin vorige eeuw nog te koop op de Amsterdamse Albert Cuypmarkt. In de eerste helft van de 20e eeuw werden knobbelzwanen op grote schaal gehouden voor het dons. Toen de donsmarkt in elkaar zakte, zijn de knobbelzwanen massaal vrijgelaten en hebben zich vermengd met wilde soortgenoten.

De Vogelbescherming is van zelfsprekend tegen het afschieten van knobbelzwanen in het kader van schadebestrijding. In de winter foerageren veel zwanen op weilanden. Schade die landbouwers dan ondervinden moet voldoende worden gecompenseerd, zodat afschieten niet meer nodig is. De Vogelbescherming is blij dat het 'zwanendriften' per 1

juli 2016 is verboden. Daarbij konden zwanen wel vrij rondzwemmen, maar werden ze 'geleewiekt', zodat ze niet meer konden wegvliegen. Treurig! Wat is het toch een prachtig gezicht om in de sloot bij de Euverenweg een volwassen zwanenechtpaar te zien rondzwemmen. Het is de sierlijkste watervogel die ik ken. Een spierwit verenkleed, de poten zwart of soms

vleeskleurig (bij de Poolse zwaan, een gekweekte vorm), de snavel oranje, plat en breed. Het mannetje heeft een wat grotere zwarte knobbel boven de snavelbasis. Jonge knobbelzwanen komen in twee varianten voor: met een bruin verenkleed en met een wit verenkleed. Bij zwanen is er geen verschil in verenkleed tussen het mannetje en het vrouwtje. Knobbelzwanen (*Cygnus olor*) komen overal voor waar zoet water is. Ze

broeden in laaggelegen delen van het land als de Zaanstreek, vooral in open graslanden met veel sloten. Deze statige dieren worden in het wild ongeveer twintig jaar oud. Sommige zwanensoorten blijven het hele jaar door in Nederland, maar er zijn ook soorten die alleen bij ons komen overwinteren. Tijdens koude winters kunt u knobbelzwanen bijvoeren, maar houd de hoeveelheid brood beperkt.